

AKKREDITÁCIÓS ÉRTESÍTŐ

A MAGYAR AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG

HIVATALOS LAPJA

6. évfolyam 3. szám

2001. november

Kiadja a MAB Titkársága

A Magyar Akkreditációs Bizottság 2001. május 25-i, július 5-i és szeptember 28-i üléseinek határozatai, a MAB hírei, tájékoztatások

TARTALOMJEGYZÉK

INTÉZMÉNYI AKKREDITÁCIÓ	63
Közbülső eljárások.....	63
A Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola 4 szakjának közbülső akkreditációs értékelése	63
A Győri Hittudományi Főiskola 2 szakjának közbülső akkreditációs értékelése.....	63
Az Evangélikus Hittudományi Egyetem 2 szakjának közbülső akkreditációs értékelése	63
A Pápai Református Teológiai Akadémia 2 szakjának közbülső akkreditációs értékelése.....	63
A Debreceni Református Hittudományi Egyetem 1 szakjának közbülső akkreditációs értékelése.....	64
A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem közbülső akkreditációs eljárása	64
Egyetem/főiskola alapítás	65
Andrássy Gyula Német Nyelvű Egyetem	65
Széchenyi István Egyetem	65
Deák Ferenc Gazdasági Főiskola.....	65
Külföldi intézmények előakkreditációja	65
Buckinghamshire Chilterns University (Anglia).....	65
Swinburne University of Technology (SUT), Melbourne (Australia)	65
Champlain College, Burlington, Vermont (USA).....	65
AD HOC BIZOTTSÁGOK	66
Stratégiai Bizottság	66
Gyógypedagógiai szakindítási kérdésekkel foglalkozó bizottság	66
Az Országos Rabbiképző doktori iskoláját véleményező bizottság.....	66
Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola karlétesítési kérelme.....	66
Európa/nemzetközi tanulmányok.....	66
Etika és emberismeret	66
Pázmány Péter Katolikus Egyetem és University of San Francisco közös Környezetvédelmi menedzser szakja	66
A MAGYAR AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG RENDEZVÉNYEI	67
Bologna nap	67
Információs nap	68
NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	71
Az INQAAHE 6., kétévenként tartott konferenciája	71
A Közép- és Kelet-Európai Felsőoktatás-Értékelő Bizottságok Hálózata	74
Megalakult az EUA.....	75
AZ OKTATÁSI MINISZTER ELLENTÉTES ÁLLÁSFOGLALÁSA EGYES MAB HATÁROZATOKKAL KAPCSOLATBAN	75
Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola	75
Főiskolai szintű biológus laboratóriumi operátor szak	75
Szent István Egyetem.....	76
Vidékfejlesztési agrármérnök, főiskolai alapképzési szak	76
Kaposvári Egyetem.....	76
Színész, főiskolai alapképzési szak.....	76
VÉLEMÉNYEZÉSEK	77
Egyetemi és főiskolai tanári kinevezések véleményezése	77
Doktori iskola előakkreditációja	77
Támogatott képesítési követelmények	77
Nem támogatott képesítési követelmények.....	78
Támogatott szakindítási kérelmek.....	79
Nem támogatott szaklétesítési/szakindítás kérelmek	79
Támogatott akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzési program.....	80
Nem támogatott akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzési program	80
Támogatott szaklétesítési/szakalapítási kérelmek minisztériumi jóváhagyása	80
MEGÚJULT A MAGYAR AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG HONLAPJA	81

INTÉZMÉNYI AKKREDITÁCIÓ

Közbülső eljárások

2001/5/V/1. sz. határozat

A Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola 4 szakjának közbülső akkreditációs értékelése

Az akkreditációs értékelés során a MAB a főiskola alábbi szakjait vizsgálta:

Teológia szak főiskolai szintű alapképzés, nappali tagozat, 12 félév

Hitoktató szak főiskolai szintű alapképzés, levelező tagozat, 8 félév (Veszprém)

Hitoktató szak főiskolai szintű alapképzés, székhelyen kívül (Kaposvár) nappali tagozat, 8 félév

Általános szociális munkás szak főiskolai szintű alapképzés, nappali tagozat, 8 félév.

A szakok vizsgálata alapján a MAB Plénumának javaslatai:

Feltétel nélkül akkreditálható szakok (székhelyen folyó képzések):

Teológia szak

Hitoktató szak

Általános szociális munkás szak

Határozott időre szóló akkreditációt javasol az alábbi szaknál:

Hitoktató szak főiskolai alapképzés, székhelyen kívül (Kaposvár)

Indok: az értékelés során a MAB javítható és javítandó minőségi kifogásokat talált.

Határidő: 2002. december 31.

2001/5/V/2. sz. határozat

A Győri Hittudományi Főiskola 2 szakjának közbülső akkreditációs értékelése

Az akkreditációs értékelés során a MAB a főiskola alábbi szakjait vizsgálta:

Hittanár szak főiskolai szintű alapképzés, székhelyen kívül (Szombathely) nappali tagozat, 8 félév

Hittanár szak (régebbi megnevezés *hitoktató*) főiskolai szintű alapképzés, levelező tagozat, 8 félév.

E szakok feltétel nélkül akkreditálhatók.

2001/5/V/3. sz. határozat

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem 2 szakjának közbülső akkreditációs értékelése

Az akkreditációs értékelés során a MAB az egyetem alábbi szakjait vizsgálta:

Hittanár szak főiskolai szintű alapképzés, székhelyen kívül (Nyíregyháza) nappali tagozat, 8 félév

Hitoktató szak főiskolai szintű alapképzés, székhelyen kívül (Kaposvár) nappali tagozat, 8 félév

Hitoktató szak főiskolai szintű alapképzés, székhelyen kívül (Győr) nappali tagozat, 8 félév.

E szakok feltétel nélküli akkreditációját javasolja a MAB Plénuma.

2001/5/V/4. sz. határozat

A Pápai Református Teológiai Akadémia 2 szakjának közbülső akkreditációs értékelése

Az akkreditációs értékelés során a MAB a főiskola alábbi szakjait vizsgálta:

Hitoktató szak főiskolai szintű alapképzés, székhelyen kívül (Győr) nappali tagozat, 8 félév

Hitoktató szak főiskolai szintű alapképzés, székhelyen kívül (Kaposvár) nappali tagozat, 8 félév.

A szakok vizsgálata alapján a MAB Plénumának javaslatai határozott időre szóló akkreditációról:

Hitoktató szak főiskolai alapképzés, székhelyen kívül (Győr) nappali tagozat, 8 félév

A feltételes akkreditáció indoka: oklevélkiadás még nem volt, ezen kívül az értékelés során a MAB minőségi kifogásokat talált.

Határidő: 2003. szeptember 30.

Hitoktató szak főiskolai alapképzés, székhelyen kívül (Kaposvár) nappali tagozat, 8 félév

A feltételes akkreditáció indoka: oklevélkiadás még nem volt, ezen kívül az értékelés során a MAB minőségi kifogásokat talált.

Határidő: 2003. szeptember 30.

2001/5/V/5. sz. határozat

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem 1 szakjának közbülső akkreditációs értékelése

Az akkreditációs értékelés során a MAB a főiskola alábbi szakját vizsgálta:

Vallástanár szak főiskolai, egyetemi szintű alapképzés (a képzési szint a hallgató másik szakjának képzési szintjéhez igazodik)

a szak képzési formája: székhelyen kívül (Szeged) nappali tagozat, 8 félév.

E szak feltétel nélküli akkreditálható.

2001/6/V sz. határozat

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem közbülső akkreditációs eljárása

Feltétel nélkül akkreditálhatók a következő szakok:

Ének-zenetanár, karvezetés egyetemi alapképzés, nappali tagozat, 10 félév, és egyetemi kiegészítő alapképzés, nappali tagozat, 6 félév;

Harmonikatanár, kamaraművész főiskolai alapképzés, nappali tagozat, 8 félév;

Énekművész, tanár, székhelyen kívüli képzés, Szeged (SZTE), egyetemi alapképzés, nappali tagozat, 10 félév, és egyetemi kiegészítő alapképzés, nappali tagozat, 4 félév;

Feltételeesen, 2003-ig akkreditálhatók a következő szakok:

Fagottművész, tanár, székhelyen kívüli képzés, Szeged (SZTE), egyetemi alapképzés, nappali tagozat, 10 félév, és egyetemi kiegészítő alapképzés, nappali tagozat, 4 félév;

Gordonművész, tanár, székhelyen kívüli képzés, Szeged (SZTE), egyetemi alapképzés, nappali tagozat, 10 félév, és egyetemi kiegészítő alapképzés, nappali tagozat, 4 félév;

Kürtművész, tanár, székhelyen kívüli képzés, Szeged (SZTE), egyetemi alapképzés, nappali tagozat, 10 félév, és egyetemi kiegészítő alapképzés, nappali tagozat, 4 félév

Feltétel nélkül akkreditálhatók továbbá (a MAB 2000/5/III/2 sz. határozata szerint) az első intézményi akkreditációs értékeléskor ERŐS vagy KIVÁLÓ minősítést kapott **alábbi, székhelyen kívüli képzést folytató**, egyetemi alapképzési szakok is:

Helyszín: a Szegedi Tudományegyetem Konzervatóriuma

Intézményi akkreditáció ideje: 1995/96

A MAB határozat száma: 1996/7/II/1 (09.27.)

Zongoraművész, tanár

Orgonaművész, tanár

Hárfaművész, tanár

Hegedűművész, tanár

Mélyhegedűművész, tanár

Gordonkaművész, tanár

Fuvolaművész, tanár

Oboaművész, tanár

Klarinétművész, tanár

Trombitaművész, tanár

Harsonaművész, tanár

Tubaművész, tanár

Ütőhangszerművész, tanár

Helyszín: a Debreceni Egyetem Konzervatóriuma

Intézményi akkreditáció ideje: 1995/96

MAB határozat száma: 1996/7/II/1 (09.27.)

Zongoraművész, tanár

Orgonaművész, tanár

Hegedűművész, tanár

Mélyhegedűművész, tanár

Gordonkaművész, tanár

Gordonművész, tanár

Fuvolaművész, tanár

Oboaművész, tanár

Klarinétművész, tanár

Fagottművész, tanár

Kürtművész, tanár

Trombitaművész, tanár

Harsonaművész, tanár

Tubaművész, tanár

Ütőhangszerművész, tanár

Énekművész, tanár

Zeneelmélet, tanár

Egyetem/főiskola alapítás

Andrássy Gyula Német Nyelvű Egyetem

2001/6/III/1. sz. határozat

A MAB – az Ftv. 81. §-a (2) bekezdésének a) pontjában végzett feladatkörében eljárva – támogatja az Andrássy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetem állami elismerésre irányuló kérelmét. Ugyanakkor javasolja, hogy a majd ténylegesen működő felsőoktatási intézményben – az Ftv. 81. § (4) bekezdésben foglaltak szerint eljárva – rendszeresen, legközelebb a 2002/2003-as tanév 2. félévében intézményi akkreditációs eljárás keretében vizsgálja meg a képzés és a tudományos tevékenység minőségét.

Széchenyi István Egyetem

2001/6/III/2. sz. határozat

A **Széchenyi István Egyetem** létesítésével kapcsolatban lefolytatott intézményi előakkreditációs eljárás során bebizonyosodott, hogy a Széchenyi István Főiskola megfelel az egyetemmi válás (az Ftv 3.§-ában rögzített) feltételeinek.

Egyetemi és főiskolai szakok **két egyetemi kar** létrehozását teszik indokolttá. Ezek:

- ◆ Jogi és gazdaságtudományi kar;
- ◆ Műszaki tudományok kar.

Deák Ferenc Gazdasági Főiskola

2001/7/IX/1. sz. határozat

A **Magyar Iparszövetség Oktatási Központ Alapítvány** által benyújtott, a **Deák Ferenc Gazdasági Főiskola létesítésére** vonatkozó kérelem ügyében a MAB plénuma úgy foglalt állást, hogy mivel a főiskola létesítéséhez szükséges két alapképzési szak (Gazdálkodási szak, valamint Idegenforgalmi és szálloda szak) a megkívánt oktatógárdával és infrastruktúrával rendelkezésre áll, ezért egyetért a főiskola létesítésének engedélyezésével.

Külföldi intézmények előakkreditációja

2001/6/IV/2A sz. határozat

Buckinghamshire Chilterns University (Anglia)

A nevezett angliai intézmény kérelmezte, hogy a Számalk Open Business School-lal együttműködve Magyarországon rendszeres szakirányú képzést folytathasson és „Certificate in Management”, „Diploma in Management Studies” (DMS) és „Master of Business Administration” (MBA) diplomákat állíthasson ki.

A MAB nem emel kifogást az angliai intézmény magyarországi működésének engedélyezése ellen, azonban nem ért egyet az intézmény által kibocsátott diplomák magyar diplomákként való elismerésével. A három felsorolt szak egyike sem illeszthető bele szervesen a magyar felsőoktatás tantervi struktúrájába, ily módon a kiadott diploma sem lehet egyenértékű semelyik magyar felsőoktatási szakon szerzett diplomával.

2001/6/IV/2A sz. határozat

Swinburne University of Technology (SUT), Melbourne (Ausztrália)

A MAB nem emel kifogást az ausztráliai intézmény magyarországi rész képzését illetően, azonban felhívja a figyelmet arra, hogy az oktató szakok tartalma és képzési szintje nem felel meg a Magyarországon oktatott hasonló szakok tartalmának. A 4 szak hároméves rész képzéséből két szemeszter képzése működne Magyarországon:

- Bachelor of Information Systems
- Bachelor of Applied Science (Computer Science and Software Engineering)
- Bachelor of Multimedia (Multimedia Software Development)

2001/6/IV/2C sz. határozat

Champlain College, Burlington, Vermont (USA)

A MAB nem emel kifogást az észak-amerikai intézmény magyarországi rész képzését illetően, azonban felhívja a figyelmet arra, hogy az oktató szakok tartalma és képzési szintje nem felel meg a Magyarországon oktatott hasonló szakok tartalmának. A 3 szak négyéves rész képzéséből négy szemeszter képzése működne Magyarországon:

- Bachelor of Science in Web Site Development and Management
- Bachelor of Science in Global Networks and Telecommunications
- Bachelor of Science in Hotel-Restaurant Management.

AD HOC BIZOTTSÁGOK

2001/6/VIII/1. sz. határozat

Stratégiai Bizottság

Elnök

Györfi László

Tagok

Makara Gábor

Michelberger Pál

Muszbek László

Rechnitzer János

Róna-Tas András

Sima Dezső

Sólyom László

Referens

Szántó Tibor

2001/6/VIII/1. sz. határozat

Gyógypedagógiai szakindítási kérdésekkel foglalkozó bizottság

Elnök

Pléh Csaba

Tagok

Szekeres Júlia

Sáska Géza

Referens

Szentpétery Mariann

2001/7/VII/2 sz. határozat

Az Országos Rabbiképző doktori iskoláját véleményező bizottság

Elnök

Fodor György (PPKE HTK)

Tagok

Fröhlich Ida (PPKE BTK)

Karasszon István (KGRE HTK)
Máté-Tóth András (SZTE BTK)
David Gonklin (Schechter Institute of Jewish Studies, Jeruzsálem)

2001/7/XII/1 sz. határozat

Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola karlétesítési kérelme

Elnök

Szenyessy Judit

Tagok

Pléh Csaba

Sáska Géza

Taxner Ernő

Európa/nemzetközi tanulmányok

Elnök

Kengyel Miklós

Tagok

Kengyel Miklós

Bálint Csanád

Magda Sándor

Etika és emberismeret

Elnök

Kelemen János

Tagok

Bolyki János

Pléh Csaba

Sáska Géza

Pázmány Péter Katolikus Egyetem és University of San Francisco közös Környezetvédelmi menedzser szakja

Elnök

Mészáros Ernő

Tagok

Kengyel Miklós

Szenyessy Judit

A MAGYAR AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG RENDEZVÉNYEI

Bologna nap

*A Magyar Akkreditációs Bizottság rendezésében
2001. május 31-én*

Az európai felsőoktatási térség kialakítása közös európai igény és egyben elkerülhetetlen feladat. Igény, hiszen ez az egyetlen mód az európai felsőoktatás története során felhalmozódott sok-sok érték megőrzésére. Ugyanakkor azonban feladat és kihívás is, hiszen minden egységesítési-egységesülési törekvés veszélyezteti az egyes országok nemzeti jellegű kiválóságainak megtartását.

A folyamat nem hagyja érintetlenül Magyarországot sem. A magyar felsőoktatás számára különleges kihívást jelent, hiszen a Sorbonne-Prága nevekkal fémjelzett átalakulás nemcsak a felsőoktatás bizonyos részproblémáinak megoldását jelenti, hanem egyben változásokat követel a teljes felsőoktatási rendszertől. Ez a széleskörű és alapvető átalakítás különleges felelősséget jelent, hiszen ez a folyamat nem mehet a minőség rovására, sőt annak javulásával kell együttjárnia.

A magyar felsőoktatás különleges helyzete teszi indokolttá, hogy az érintettek minél több fórumon vitassák meg az átalakítás stratégiáját. A Magyar Akkreditációs Bizottság előkészítésében létrejött Bologna-nap két okból is jelentős. Egyfelől azért, mert ez az egyik első konferencia, ahol a felsőoktatási és a felhasználói szféra szakértői találkoznak annak a megvitasára, mik is a magyar felsőoktatás feladatai a bolognai deklaráció és a prágai miniszteri nyilatkozat fényében. Másrészt azért, mert a felsőoktatás minőségéért országos szinten felelős Oktatási Minisztérium és a Magyar Akkreditációs Bizottság közötti együttműködés is kifejeződött a rendezvényben.

A konferencia nem vállalkozhatott arra, hogy részleteiben kidolgozza a magyar felsőoktatás átalakítását. Ennél jóval szerényebb célt tűzött ki

maga elé. *Michelberger Pál*, a Magyar Akkreditációs Bizottság és egyben a Bologna-nap elnöke megnyitó beszédében hangsúlyozta, az értekezlet célja hogy „megpróbáljon irányt kitzúzni” a MAB-nak és a felsőoktatási intézményeknek.

Az Európai Felsőoktatási Térség

Kiss Ádám helyettes államtitkár a Sorbonne-i Nyilatkozat és a Prágai Miniszteri Találkozó között zajló folyamatot elemezte és ebből vonta le azokat a következtetéseket, amelyek meghatározzák a Magyar Akkreditációs Bizottság munkáját az elkövetkező években. Kiemelte, hogy a Prágai Miniszteri Találkozón született dokumentum megerősítette a Bolognai Nyilatkozat célkitűzéseit, és azt, hogy az egyes országoknak maguknak kell megtenniük a megfelelő lépéseket, hogy összhangban maradjanak az európai felsőoktatási térség kialakítására irányuló törekvésekkel.

A Magyarországot érintő feladatok közül azonban csak azt a hét pontot emelte ki, amelyek közvetlenül vonatkoznak a Magyar Akkreditációs Bizottság tevékenységére.

1. A diplomák és oklevelek olvashatósága. Ennek egyik feltétele, hogy a magyar felsőoktatás rendszere miképpen viszonyuljon az angolszász világ lineáris, vagy a porosz gyökerű duális rendszerekhez.
2. A kreditrendszer kialakítása és az ezzel szorosan összefüggő képesítési követelmények átalakítása a hallgatói mobilitás és a munkaerő áramlása szempontjából.
3. Fontos, hogy a nemzeti minőségbiztosítási rendszerek harmóniában legyenek egymással. Ebben a közelítési folyamatban a MAB-nak aktívan kell részt vennie.

4. A hazai felsőoktatásban nagyobb szerepet kell adni az európai dimenzió erősítésének. Éppen ezért ki kell dolgozni azt a kritériumrendszert, amely alkalmas egyre több európai tanulmányi modul akkreditálására.
5. Az élethosszig tartó tanulás keretében egyfelől a kreditakkumuláció feltételeinek kidolgozásában, másfelől a távoktatás követelményeinek megfogalmazásában is a MAB az egyik illetékes intézmény.
6. A felsőoktatási intézmények és a hallgatók kapcsolatában történő paradigmaváltás, a partnerség felé való elmozdulás elősegítése is alapvető feladat.
7. A felsőoktatás eltömegesedése közben rendkívüli szerep jut az elitképzés minőségének javítására. Ebben pedig részben megint csak a MAB az illetékes intézmény, amennyiben alapvető feladata a doktori iskolák és az elitképzés követelményrendszerének megfogalmazása.

A magyar felsőoktatás lehetőségei és feladatai

Kiss Ádám stratégiai elemzését követték azok az előadások, amelyek a kétlépcsős, lineáris oktatás bevezetésére legalkalmasabbnak ítélt tudományterületekről és képzési ágakról számoltak be. Az előadások így megvizsgálták a műszaki, a közgazdasági, az agrár, a tanárképzés, valamint az egészségügyi képzés helyzetét és átalakításának lehetséges forgatókönyveit.

Páczelt István az egyetemi szintű, *Sima Dezső* pedig a főiskolai szintű műszaki képzés szempontjából vették szemügyre a kétlépcsős oktatás bevezetésének lehetőségeit.

Barakonyi Károly, az egyetemi szintű közgazdasági képzés, majd *Szennyessy Judit*, a főiskolai szintű üzleti tanulmányok oktatásának képviselőjeként, vizsgálták meg a kérdést.

Szendrő Péter elemezte az agrár felsőoktatást. *Mózes Mihály* az egységes tanárképzés lehetséges módzatait vázolta, *Musztek László* az egészségügyi képzés kétlépcsős rendszerré

alakításainak modelljeiről tájékoztatta a hallgatóságot.

Az előadók nagy többsége megegyezett abban, hogy a kétlépcsős felsőoktatás bevezetése bizonyos tudományterületeken lehetséges ugyan, de megvalósításához nagy körültekintést szükséges és csak differenciáltan valósítható meg. A lehetőségek taglalásán túl az előadók bemutatták, hogy saját intézményeik mit tettek eddig az ügy érdekében.

A felhasználói szféra képviselői közül elsőként *Ficzere Lajos*, a Felsőoktatási Tudományos Tanács képviselője, *Mecsi József*, a jogszabállyal létesített kamarák képviselője, *Michelberger Pál*, a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének, *Romics László* a MOTESZ képviselőjeként adott elő. A hallgatók szempontjait *Almássy Kornél*, a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciájának képviselője osztotta meg az értekezlet résztvevőivel. A Magyar Rektori Konferencia, a Főiskolai Főigazgatói Konferencia és a Művészeti Egyetemek Rektori Széke képviselőiben pedig *Balogh Árpád* adott elő.

Befejezésül *Róna-Tas András* vázolta, hogy milyen lesz valószínűleg a felsőoktatás rendszere 2006-ban.

Almási Zsolt

Információs nap

Az Oktatási Minisztérium és a Magyar Akkreditációs Bizottság rendezésében 2001. június 20-án

Az Oktatási Minisztérium és a Magyar Akkreditációs Bizottság második alkalommal rendezett „Információs nap”-ot. A rendezvény célja, hogy a két intézmény a hazai szereplőkkel megvitassa a felsőoktatást érintő aktuális kérdéseket. A szándék nyilvánvaló, a célj a felsőoktatás szereplőinek évenkénti információ cseréje és a közös gondolkodás fejlesztése.

Michelberger Pál: A MAB és a minőségitelesítés. Az intézményi akkreditációk első köre 2000-ben lezárult, kezdődik a második kör, amely az integrációk miatt is szükséges. Emellett sor kerül azokra a közbülső eljárásokra, amelyeket korábban írt elő a MAB. Ezekhez a látogató bizottságok fel fogják használni az intézmények éves jelentéseit. Az éves jelentések legyenek lényegre törő összefoglalások, amelyekben a minőségbiztosításról is tájékoztatnak az intézmények. A MAB segítséget, szempontokat nyújt az éves jelentések megírásához.

Lezajlott a doktori iskolák ideiglenes akkreditációja is. A végleges akkreditációra vonatkozó pályázatokat szeptember 15-ig, az új doktori iskolák létesítésének kérelmeit folyamatosan lehet beadni. Nagyon fontos, hogy ezek valóságosan is iskolák, tudományos műhelyek legyenek, amelyekben a vezetők és a vezetettek együtt dolgoznak.

A doktori iskolák mellett az egyetemi és főiskolai tanárok kinevezését is véleményezni kell. A beérkezett közel 200 pályázat elbírálása külön bizottság feladata volt, s az előterjesztéseket a plénum véglegesítette. A MAB plénuma a pályázatok 2/3-ának elfogadását támogatta, 1/3 részét nem. Az eredményekről az OM és az intézmény egyaránt írásos állásfoglalást kapott. Nem volt egyszerű a feladat, mert nem lehetett mechanikusan előírni az MTA doktori fokozatot illetve akadémikusi címet, hanem a megfelelő teljesítményt kellett vizsgálni. Így a pályázók 1/3 része nem volt MTA doktor, de teljesítményük alapján a bizottság támogatta kinevezésüket. Az MTA doktori címmel rendelkezők között is volt azonban olyan, akinek a pályázatát nem támogatta. A tapasztalatok alapján folyamatban van az eljárás pontosítása és fejlesztése, a vélemények harmonizálása. Vitás kérdés továbbá a több helyen főállásban dolgozó tanárok értékelése.

A MAB stratégiájában kiemelt fontosságú az érdekeltek jobb kiszolgálása. Fontos a külföldi intézményeknek a magyar felsőoktatást érintő törekvéseinek ismerete. Végül, segíteni kell a minőségbiztosítás kiépítését a felsőoktatási intézményeknél.

Kiss Ádám: A minőségügy szereplői és minőségpolitikai feladatok a „Bolognai Deklaráció” fényében

A minőségügy szereplői a feladatok szerint:

- a minőségpolitika kidolgozása és irányítása az OM feladata;
- a minőségitelesítés a MAB feladata;
- a minőségbiztosítás az intézmények hatáskörébe tartozik;
- a minőségértékelést a felhasználók és az OM végzi.

A minőségpolitika feladatai:

1. a rugalmas felsőoktatás kialakítása;
2. költséghatékonyság;
3. a társadalom érdekében való működés;
4. gyors változások követése;
5. esélyteremtés, beleértve a diákhitelek biztosítását;
6. a minőségbiztosítás széleskörű bevezetése.

A minőségbiztosítási rendszert minden intézményben 2001. december 31-ig létre kell hozni. Ehhez 3 elemet ajánl az OM:

- partnerscsoportos megközelítés (hallgatók véleményezése; fiatal diplomások életpályavizsgálata [FIDÉV], amely a szakok iránti igényeket jobban felmérni);
- statisztika készítése, amely a minőségbiztosítás minden elemére kiterjed (nemcsak szakmai, hanem a vezetés, adminisztráció, infrastruktúra, szabadidő eltöltése, diáktanácsadás kérdéseire is);
- tanulmányi munka fejlesztése (áttekintve minden szakot, azok jó és rossz oldalait is feltárva).

Ezek alapján kell a minőségbiztosítási éves jelentéseket elkészíteni. Az intézmény nagyságától függően, szükség szerinti szinteken kell az egyes egységeket áttekinteni, és a jelentéseket kidolgozni.

A finanszírozásnak is a minőség alapján kell történnie. Ez figyelembe veszi a képzés minőségét (jelenleg a minősített oktatók és doktoranduszok számából), a tudományos kutatás kapacitását

(célfeladatokra beadott pályázatok, intézmények közötti együttműködések) és a tehetséggondozást (doktori iskolák, TDK stb).

Róna-Tas András: „Bologna” és a magyar felsőoktatás

Összeurópai választ megkívánó jelenségek a következők: transznacionális, eltömegesedett felsőoktatás, Európán kívüli felsőoktatási intézmények és akkreditációs szervezetek megjelenése.

Az új körülményekhez történő igazodást és választ a Bologna folyamat jelenti. Az első áttörést a Sorbonne-i nyilatkozat jelentette, a legutóbbi mérföldkő pedig a prágai miniszteri találkozó volt. A folyamat azonban nem zárult le, a következő állomás 2003-ban lesz Berlinben.

A „Prágai nyilatkozat” után a „Berlini nyilatkozat” előkészítéseként ránk váró feladatok:

- a képzési követelmények alapelveinek kidolgozása 2001-ben (EU kompatibilitás biztosítása);
- a képzési követelmények kidolgozása 2002-ben, szakcsoportokra bontva, kreditek feltüntetésével;
- a diplomák olvashatóságának biztosítása (egységes felépítés, kreditek elismerése);
- az oktatási formák egyenértékűségének biztosítása;
- a nemzeteken átívelő oktatás feltételeinek kidolgozása (külföldiek Magyarországon);
- a minőségbiztosítás módszereinek kialakítása és a minőségbiztosítás módszereinek kialakítása és a minőség biztosítása.

Róna-Tas András: A doktori iskolák akkreditációs követelményrendszere

Az új követelményrendszer a korábban közzétetthez képest csak pontosításokat tartalmaz.

MAB előre megadja a követelményrendszert, de fenntartja a mérlegelés jogát. A mérlegelést egyenrangú szakemberek, „peer”-ek végzik. A minőséget ugyanis nem lehet kvantifikálni.

A MAB eljárása a következő:

- a Doktori Bizottság tagjai akadémikusok;
- a doktori iskolának önértékelést kell készíteniük, amely a tanári kar összetételére, az infrastruktúrára, a doktori iskola

működésére, a disszertációkra és az elhelyezkedési információkra terjed ki;

- a MAB állást foglal a doktori iskoláról; az eddigi felmérés szerint kb. 2/3 részük nemzetközi szinten megfelelő, 1/3 részüknél két fő probléma adódik: 1. a szakma válságban van, ezért nincsen megfelelő színvonalú szakember; ilyen esetben a MAB állást foglal, de a megoldás az intézmény feladata; 2. a doktori iskola kényszerházassággal jött létre és nem éri el a megfelelő színvonalat (formális megfelelésre törekedtek), ezeket a MAB a végleges akkreditáció során alaposan meg fogja vizsgálni;

Az eljárás többféle lehet: 1. a beadvány alapján meghatározható a minőség, 2. alapos vizsgálat, esetleg külföldi szakértő bevonása szükséges. Az eljárás végén a döntés háromféle lehet: megfelelő, javítandó, nem megfelelő.

Rádli Katalin: Az OM, az FTT és a MAB együttműködése

szerint az intézmények létesítésével kapcsolatos együttműködés legfontosabb szempontjai és tudnivalói a következők:

- az OM a jogi szempontokat nézi (pl. van-e már ilyen szak, van-e olyan alapképzés az intézményben, amelyen kiegészítő alapképzést szeretne indítani stb.);
- az FTT a fejlesztés teljes struktúráját vizsgálja, a gazdaságossági és területi szempontokat;
- új szakosító továbbképzés a jövő tanévtől már nem indítható, a létezőket szakirányú továbbképzéssé kell átalakítani;
- több intézmény szakmai együtt-működésénél oklevelet csak az az intézmény adhat ki, amelyik erre jogot szerzett;
- új szak indításakor meg kell fogalmazni az erre vonatkozó kredit-szabályozást is;
- FVM és EüM hatáskörébe is tartozó szaklétesítési kérelem beadásához előzetes FVM ill. EüM vélemény szükséges;
- a MAB véleménye után az OM más illetékes tárcákkal is egyeztet, ezért a képzési követelmények változhatnak;
- külföldi intézmény hazai képzésével kapcsolatos előakkreditációs eljárás speciális előírásokat tartalmaz, ezeket célszerű a

- hármás megállapodás szövegében alaposan áttanulmányozni;
- székhelyen kívüli képzésekre a MAB-nak felülvizsgálati kötelezettsége van, az újakat az FTT is véleményezi;
  - szakirányú továbbképzés és AIFSZ indításánál a felelősség az intézményé. Az indítás bejelentési kötelezettséggel jár, a minőségi ellenőrzést a MAB a 8 évenkénti intézményi akkreditáció során végzi;
  - az indítási kérelmek beadásakor a kérelmezők vegyék figyelembe a preferált szakterületek jegyzékét;
  - csak olyan szak kerül a felvételi tájékoztatóba, amelyet a MAB akkreditált (fontos hogy az oklevél egyértelmű legyen, mert súlyos félreértéseket okozhat a helytelenül kiállított oklevél).

Halmi Nóra: A MAB intézményi akkreditációs eljárása

Ha valamely szervezet új szak létesítését vagy indítását, új kar vagy intézmény létesítését tervezi, *előakkreditációs* kérelmet kell az OM-hez beadnia.

Már működő intézmények és azokon belül működő karok, szakok *időszakos felülvizsgálatát* a MAB kezdeményezi. Ennek az akkreditációs

eljárásnak az első ciklusa 2000. június 30-án lezárult. Csak kevés esetben kellett valamely működő szak felfüggesztését javasolni, de sok esetben közbülső eljárásra volt szükség. A közbülső eljárások 2000. őszén kezdődtek.

Soron kívüli eljárást ír elő a Ftv. a *székhelyen kívüli képzésekre és a távoktatási formában működő szakokra*. Ezeket 2002. június 30-ig kell felülvizsgálni és az eljárásokat ismét a MAB kezdeményezi.

A következő tanévben esedékes közbülső eljárásokra a felhívást július közepéig küldi ki a MAB az intézményeknek. Az értesítés tartalmazza a vizsgálandó szakok felsorolását. Ennek alapján a korábbi akkreditációs látogatás óta történteket bemutató *önértékelést* kell készíteni az oktatókról, a diplomamunkákról, a vizsgakérdésekről, valamint a legfontosabb fejlesztésekről. A Látogató Bizottság 4 kérdést vizsgál: a tananyagot, a szervezetet, az infrastruktúrát és a hallgatók véleményét.

A közbülső eljárások és a székhelyen kívüli illetve távoktatási képzések felülvizsgálata négy évre szóló feladatot jelent. Ezeket a 2003/2004-es tanév végéig kell a MAB-nak elvégeznie.

Almási Zsolt

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Az INQAAHE 6., kétévenként tartott konferenciája

Bangalore, India, 2001. március 19-22.

A konferencián, melyet az INQAAHE indiai tagszervezete, a NAAC (*National Assessment and Accreditation Council*) rendezett Karnataka állam fővárosában, 47 országból több mint 300 küldött vett részt (mintegy 150-en Indiából). A nagy távolság ellenére több résztvevővel is képviseltette magát Chile és Japán, Finnország és Dél-Afrika, s olyan kis lélekszámú országokból is érkeztek résztvevők, mint Botswana vagy Jamaica. A felsőoktatás minőségének vizsgálata iránt tehát világszerte nagy érdeklődés mutatkozik. Európa összességében a témakörben eddig megszerzett súlyának megfelelően

képviseltette magát. Igaz, ebben a résztvevő európai *személyek* súlya, ismertsége is szerepet játszott, hiszen nem érkezett résztvevő többek között Ausztriából, Franciaországból, Németországból sem, pedig ezen országoknak is van INQAAHE tagszervezete. Jelentős volt viszont a Közép-Kelet Európai részvétel: Lengyelországból négyen, Oroszországból és Magyarországról hárman-hárman érkeztek, s egy-egy küldött jött Észtországból, Lettországból, Litvániából, Szlovákiából. (Hazánkat a Nyíregyházi Főiskoláról *Filep László*, a MAB részéről *Homonnay Györgyné dr. és Szántó Tibor* képviselte.)

Az indiai helyszín természetesen nemcsak a résztvevők összetételében mutatkozott meg, hanem a lebonyolításban is. A konferenciát *S.M.*

Krishna, Karnataka állam főminisztere nyitotta meg több más kormányzati képviselő társaságában, az indiai hagyományoknak megfelelően, de európai szemmel olykor kissé teatrálisnak tűnő formaságok közepette. A megnyitó ülés után főminiszter úr hagyományos indiai zenés koncerttel egybekötött vacsorát adott az állami parlament épületében a konferencia résztvevői számára. A megnyitóról és a konferenciáról egyébként a helyi média is tudósított.

A konferencia plenáris és szekcióüléseinek összesen mintegy 70 előadás hangzott el, a „*Minőség, szabványok (standards) és elismerés*” összefoglaló cím alatt. Jelen beszámoló természetesen nem terjedhet ki az összes előadásra, már csak azért sem, mert ezek túlnyomó része a párhuzamosan folyó szekcióüléseken hangzott el. Az áttekintést azonban megkönnyítették a szervezők azzal, hogy az előadásokat vaskos kötetbe szerkesztették, s a konferencia kezdetére nyomtatásban és CD-n is megjelentették. A továbbiakban a konferencia néhány fontos előadását emeljük ki.

Az első plenáris előadást *John Randall* (QAA, UK) tartotta a szabványok témakörében. Szerinte a felsőoktatás minőségének megítélésekor legalább négy tényező figyelembe vétele szükséges: a kimenet, azaz a tanulmányok eredményei, a tananyag, a hallgatói munka és teljesítmény értékelése, s az intézmény által kitűzött célok elérésének mutatói. Előadásának fő mondanivalója azonban az volt, hogy az összehasonlíthatóság, a nemzetközileg is elfogadható szabványok tekintetében a **képzési folyamat eredményei** (*outcomes*) kell hogy meghatározóak legyenek: a megszerzett tudás, szellemi képességek és jártasságok (*skills*). Kiemelte az átváltható, többcélúan alkalmazható jártasságok (*transferable skills*) fontosságát, példát hozva a tőzsdén alkalmazott matematikusokról. A nemzeti minőségértékelési és akkreditációs rendszerek kölcsönös elismerése, a transznacionális oktatás minőségi megfelelése ilyen, nemzetközileg egyeztetett és elfogadott szabványok alapján lehetséges.

Az előadást követő legfontosabb hozzászólások és kérdések a modern piaci követelmények és a

felsőoktatás hagyományos, akadémiai értékeinek viszonyát firtatták. *Randall* válaszában a munkaerőpiaci szempontokat nem zárójelre szorítva a sokszínűség szükségességét hangsúlyozta.

Mindez igen jó alapot, szinte „felvezetést” adott *Róna-Tas András* dolgozatának, melyet az ezt követő egyik szekcióülésen, a szerző távollétében, *Szántó Tibor* ismertetett. Ennek lényegét három pontban foglalhatjuk össze:

1. Egy adott ország felsőoktatása annál jobb, minél jobban hozzá tud járulni az általa képzettek és az ország többi állampolgára életminőségének javításához.
2. A piaci siker korántsem kizárólagos és nem mindig megfelelő mércéje a felsőoktatás minőségének.
3. Egy adott felsőoktatási rendszer minősége pl. az „Elhelyezkedési esély” (EE) modellel ragadható meg, mely számításba veszi egy végzett diplomás által betölthető állások típusainak számát, a konkrét állások számát egy-egy típuson belül, az elérhető életjövédelmet, és életminőséget.

Az előadás kedvező visszhangra talált a hallgatóság körében.

Ugyancsak egy, a felsőoktatási intézmények minőségének vizsgálatára alkalmas modellt ismertetett egy másik szekcióülésen tartott előadásában *Ton Vroeijenstijn* (VSNU, Hollandia), az INQAAHE titkára. Ez a modell azonban átfogóbb jellegű, egy-egy intézmény vizsgálatakor annak szinte teljes tevékenységét kívánja áttekinteni és értékelni. Az intézményi tevékenységeket három fő csoportra osztja: képzés, kutatás, szolgáltatások. A vizsgálat hangsúlyos része a küldetésnyilatkozat, a rövid és hosszú távú célok, s az elvárt és tényleges eredmények elemzése, s a modell egyaránt kiterjed a bemeneti tényezőkre, a folyamatokra és az eredményekre (*outcomes*) vizsgálatára, mindhárom fő tevékenységcsoporton belül. A modell egyes elemeinek operacionalizálására vonatkozóan sem a szóbeli, sem a nyomtatásban megjelent előadás nem adott eligazítást (hogyan vizsgálható pl. a modellben szereplő munkaerőpiaci, vagy általában a társadalmi elégedettség?). Megtudhattuk azonban, hogy több kísérleti intézményi SWOT elemzés is készülöbben van e

modell alapján, sőt, Dél-Afrikára vonatkozóan egy kézikönyv is elkészült már.

A konferencia másik fő témája, a megszerzett diplomák, minősítések kölcsönös elismerése szintén több előadás tárgya volt. Ki kell emelnünk ezek közül a záró nap reggeli plenáris ülését, ahol *Ton Vroeijenstijn* elnöklete alatt sorrendben *Mala Singh* (Dél-Afrika), *Wai Sum Wong* (Hong-Kong, Kína), *Marjorie Peace Lenn* (USA), és *R.S. Nirjar* (India) fejtette ki nézeteit. Jelentős számú indiai hozzászólás mellett a panelvita fő tanulsága az volt, hogy noha a diplomák és az egyes nemzeti minőségértékelő szervezetek, illetve az azok által végzett minősítések kölcsönös elismerése általánosan egyeztetett szempontok, szabványok szerint kell történnjen, ezek lehetőleg ne legyenek kirekesztő jellegűek, biztosítsák a nemzeti, regionális sajátosságok, a társas-kulturális szempontok érvényesülésének lehetőségét. *Ton Vroeijenstijn* az ülést összefoglaló zárszavában kiemelte, hogy a kölcsönös elismerést a nemzeti akkreditációs rendszerekre célszerű alapozni, ezeknek egymást el kell ismerni, s ebben a folyamatban az INQAAHE komolyabb, mintegy elősegítő, katalizátor szerepet vállalhatna.

Ehhez a kérdéskörhöz kapcsolódva *Michelberger Pál* és *Homonnay Györgyné dr.* dolgozata (utóbbi előadásában) a felsőoktatási tanulmányok és a megszerzett diplomák kölcsönös elismerhetőségével foglalkozott, a műszaki felsőoktatásra koncentrálva. A szerzők háromféle elismerést különböztettek meg: a **hivatalos elismerés** az egyes diplomák országok közötti ekvivalenciáját jelenti, a szakmai elismerést a különböző civil szervezetek, kamarák, szakmai társaságok adják (ilyen pl. a FEANI, az európai mérnökszövetség által kibocsátott „euro-mérnök” igazolás), míg az akadémiai elismerés egyes intézmények között valósul meg (ilyen pl. a CESAER, a vezető európai mérnökképző intézmények által létrehozott szervezet).

A további előadások jó része az egyes országokénti nemzeti vagy intézményi minőségbiztosítási rendszerekkel foglalkozott. *Filep László* a külső értékelés, a nemzeti, általános kritériumok és a belső minőségbiztosítás, az intézményi sajátosságok

összehangolásának szükségességéről tartott előadást. Érdekes előadásokat hallhattunk pl. a felsőoktatás felhasználóinak azonosítási kérdéseiről (*Maria Jose Lemaitre* és *Dagmar Raczynski*, Chile), a nemzeti minőségértékelő szervezetek kölcsönös elismeréséről (*Arumugham Gnanam* és *Antony Stella*, India), vagy a piaci, profit-orientált szervezetek felsőoktatásba való bekapcsolódásáról (*Marjorie Peace Lenn*, USA).

Sor került négy párhuzamos regionális ülésre is, ahol az afrikai, amerikai, ázsiai és európai küldöttek külön-külön tárgyalták meg a régiójukat érintő sajátos kérdéseket. Az európai szekció ülését *Christian Thune*, a dán nemzeti értékelő ügynökség igazgatója, s egyben az ENQA, a minőségértékelő szervezetek európai hálózatának elnöke vezette. (Utóbbi hálózat az Európai Bizottság kezdeményezésére, az EU tagországok megfelelő szervezeteinek részvételével alakult meg 2000 márciusában.) Elmondta, hogy az ENQA soron következő, 2001 májusi brüsszeli közgyűlésére a társult EU országok, így Magyarország is meghívót kap, s ez a közgyűlés fogja megerősíteni az ENQA vezető testületének tagságában a közép- és kelet-európai országok képviselőjét. Felvetette továbbá a 2000 novemberében Budapesten megalakult közép- és kelet-európai minőségbiztosítási szervezetek hálózata és az ENQA közötti szorosabb együttműködés lehetőségét.

Szóba került itt az európai akkreditáció kérdésköre is. Ismeretes, hogy e téren a CRE, az Európai Egyetemek Szövetsége fejt ki aktív tevékenységet. (2001 áprilisától egyébként a CRE és a CEURC, az Európai Rektorkonferencia *European University Association* elnevezés alatt egyesül.) A CRE által e témakörben szervezett projekt eredményeként *Andrée Sursock* fogalmazásában összefoglaló tanulmány készült a lehetséges forгатókönyvekről. E projekt eredménye mellett azonban valószínűleg az ENQA által elkészítendő javaslat is a 2001 májusi prágai miniszteri értekezlet elé fog kerülni.

A regionális ülések érdekes tanulsága volt egyébként az „alhálózatok” (*subnetworks*) szerveződése. A nemrég létrejött közép- és kelet-európai hálózathoz hasonló alhálózatokat

szándékoznak szervezni a felsőoktatási minőségértékelő szervezetek Afrikában, Ázsiában és Közép-Amerikában is.

S végül be kell számolni még az INQAAHE közgyűléséről is, melyre szintén itt került sor. A két évvel ezelőtti, chilei ülés emlékeztetőjének elfogadása után az elnök (*David Woodhouse*), a titkár (*Ton Vroeijsstijn*), és a kincstárnok (*Richard Lewis*) beszámolója következett. Az INQAAHE alapszabályának tervezett kisebb módosításait a tagszervezetek nem kellő időbeni tájékoztatása miatt levették a napirendről. A tagszervezetektől az év elején beérkezett szavazatok alapján ismertették a szervezet új vezetőségének (*Board*) összetételét, a következők szerint. Az INQAAHE elnöke: *Maria Jose Lemaitre* (Chile), titkára: *Ton Vroeijsstijn* (Hollandia). A vezetőség tagjai: *Marjorie Peace Lenn* (USA), *Juan Carlos Pugliese* (Argentína), *John Randall* (UK), *Mala Singh* (Dél-Afrika), *Wai Sum Wong* (Hong-Kong, Kína). A *Board* még aznap megtartott első ülésén a megfelelő regionális képviselő biztosítására *Ethley London*-t (Jamaica) és *Biruta Mockiene*-t (Litvánia) kooptálta tagjai sorába. A két év múlva, 2003-ban esedékes következő konferencia helyszíne a közgyűlésen résztvevő teljes jogú tagszervezetek titkos szavazása alapján Írország lesz. A közbeeső évben, 2002 májusában pedig a 2000 májusi budapesti értekezlet mintájára szűkebb körű munkaértekezlet megrendezését vállalta Jamaica.

A konferencia záró plenáris ülésén a vezetőség egyik leköszönő tagja, *Jacques l'Ecuyer* (Kanada) összegezte a konferencia tanulságait. Két vonatkozást emelt ki: a felsőoktatási minőségbiztosításnak a minőség folyamatos javítására kell irányulnia, az összehasonlítható szabványok (*standards*) tekintetében pedig a képzési folyamat kimeneti oldalára (*outcomes*) kell különös hangsúlyt fektetni.

Zárszavában az INQAAHE új elnöke, *Maria Jose Lemaitre* köszönte meg a bizalmat, s ígéretet tett a megkezdett munka folytatására. Ennek megfelelően folytatja munkáját a 2000 májusában Budapesten létrehozott négy munkacsoport a következő témakörökben: szabványok (*standards*), INQAAHE hálózati információ,

minőségjegyek/akkreditációs gyakorlat, kölcsönös elismerés. Fentiek mellett egy további, ötödik munkacsoport létrehozása szükséges a különböző felsőoktatási diplomák (*degrees*) áttekintésére.

A konferencia legfontosabb eredményeként egyrészt magam is kiemelném azt, hogy a felsőoktatás minőségének vizsgálatokor különös figyelmet érdemel a képzési folyamat *eredménye*, a végzett hallgatók által megszerzett tudás, képességek és jártasságok számbavétele, ha lehet, mérése. Az ilyen mérőeszközök, a nemzetközileg, széles körben alkalmazható minőségi kritériumok, *szabványok* kialakításakor azonban, másrészt, *rugalmasnak* kell lenni, kellő figyelmet kell fordítani az egyes regionális, nemzeti, alkalmasint intézményi sajátosságokra. Harmadrészt pedig a felsőoktatásnak meg kell őriznie *sokszínűségét*, s mindenképpen el kell kerülnie, hogy rövid távú piaci érdekek és szűk szakmai csoportszempontok pusztá kizsárolgójává válják. A felsőoktatásnak – a szakemberképzésen túl – történelmileg kialakult nemes küldetése volt, s remélhetőleg a jövőben is lesz: nem pusztán szakembereket, de felelősen gondolkodó és cselekvő, társas-kulturális értelemben is írástudó embereket kell nevelnie.

Szántó Tibor

A Közép- és Kelet-Európai Felsőoktatás-Értékelő Bizottságok Hálózata.

2001. október 13-án Krakkóban megalakult a Közép- és Kelet-Európai Felsőoktatás-Értékelő Bizottságok Hálózata.

A Hálózat a hasonló szervezetek világhálózatának alszervezeteként, tavaly Budapesten, a Magyar Akkreditációs Bizottság kezdeményezésére tartotta alakuló ülését, de mostantól önálló testületként folytatja tevékenységét.

A Közép- és Kelet-Európai Hálózat tagjai Albánia, Bulgária, Csehország, Észtország, Horvátország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Macedónia, Oroszország, Szlovénia, Szlovákia és Magyarország akkreditációs szervezetei. A Hálózat elsődleges célja a folyamatos együttműködés és kapcsolattartás annak érdekében, hogy

összevethetővé váljanak a minőségértékelő rendszerek és elősegítsék a felsőoktatás szereplőinek mobilitását.

A sokat hangoztatott 1998-as Bolognai Nyilatkozat, melyet 2001-ben Prágában követett az Európai Oktatási Miniszterek találkozója, támogatja az un. „európai felsőoktatási térséget”, ahol a diákok és az oktatók könnyen mozoghatnak az egyes oktatási rendszerek között annak tudatában, hogy otthon tanulmányaikat – bizonyos feltételek mellett – elismerik. A Közép- és Kelet-Európai Hálózat ennek a régióknak összhangját kívánja előmozdítani.

A következő ülés jövő októberben, Prágában lesz, ahol a szervezési feladatok és az egyes országok tevékenységének összehangolása mellett, egyúttal szemináriumot is szerveznek a minőségértékelő és akkreditáló bizottságok titkársági munkatársainak továbbképzéséről.

A Magyar Akkreditációs Bizottság mind két rendezvény szervezésében aktívan közreműködik. Róna-Tas András, a MAB tiszteletbeli elnöke, továbbra is a Közép- és Kelet-Európai Hálózat koordináló elnöke.

Rozsnyai Krisztina

Megalakult az EUA

Az Európai Egyetemek Szövetsége és az Európai Rektorkonferenciák Szövetsége egyesült. Az új szervezet az Európai Egyetemi Szövetség (EUA = European University Association). Az új szövetség felügyelő bizottságának tagjává választották a lett Róna-Tas Andrászt a MAB tiszteletbeli elnökét.

AZ OKTATÁSI MINISZTER ELLENTÉTES ÁLLÁSFOGLALÁSA EGYES MAB HATÁROZATOKKAL KAPCSOLATBAN

Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola

Főiskolai szintű biológus laboratóriumi operátor szak

A Magyar Akkreditációs Bizottság a 301.384/1-4/99 számú megkeresésünkre véleményezte az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskolának a biológus laboratóriumi operátor alapképzési szak indítására vonatkozó kérelmét.

A MAB 2000/3/IX/6. számú határozatával ellentétben, az alábbi indokok alapján hozzájárultam a szak indításához:

- A Magyar Akkreditációs Bizottság határozatában megerősítette, hogy a tanterv, az óra- és vizsgaterv összhangban van az alapképzési szak kormányrendeletben meghatározott képesítési követelményeivel. A nemleges határozat nem tartalmaz olyan szakmai és minőségi indokot, amely alapján az engedély nem adható meg.
- A szak keretében két olyan specializáció indítását tervezik, amely összhangban van a régió igényeivel. A környezetanalitikai

specializáció indítását a régió két nemzeti parkjának, a mintegy tíz tájvédelmi körzetének és a térségben működő kutatóintézetek szakember szükséglete indokolja. A szőlészeti borászati specializáció régi igény Észak-Magyarország nemzetgazdasági ágazatát képező bortermelése miatt. A korszerű borászati technológiák alkalmazásában szükség van magasan kvalifikált boranalitikai szakemberek közreműködésére.

- A biológus laboratóriumi operátor képzéshez magasan képzett személyi állomány áll rendelkezésre. A főiskolán a képzésben részt vevő tudományos minősítéssel rendelkezők aránya 75%. Megteremtették a környezetanalitikai labor feltételeit.
- A főiskola fejlesztési terve alapján az Oktatási Minisztérium támogatja az olyan nem tanári kimenetelű szakok indítását, amelyek a régió igényeire épülnek. Biológus laboratóriumi operátor szakon jelenleg csak Szegeden folyik képzés.

Budapest, 2001, június 29.

Szent István Egyetem

Vidékfejlesztési agrármérnök, főiskolai alapképzési szak

A Szent István Egyetem R-845-14/99 számon nyújtott be kérelmet főiskolai szintű vidékfejlesztési agrármérnök alapképzési szak képesítési követelményeinek meghatározására.

A MAB működéséről szóló 199/2000. (XI.29.) Korm. rendelet 20.§-a (6) bekezdésében foglaltak alapján nem teszek előterjesztést a főiskolai szintű vidékfejlesztési agrármérnök alapképzési szak képesítési követelményeinek kormányrendeletben történő meghatározására az alábbi indokok alapján.

A Magyar Akkreditációs Bizottság támogató javaslata alapján ez év nyarán jelent meg a felsőfokú végzettségre épülő, vidékfejlesztési szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 17/2001 (VI.1.) OM rendelet. Ugyanazon szakterületre. feladatra alapképzési és szakirányú továbbképzési szak létesítését nem tartom indokoltnak.

A hatályos jogszabály alapján szaklétesítés esetén az akkreditációs vizsgálatnak arra is ki kell terjednie, hogy – figyelembe véve a már működő szakok képesítési követelményeit – indokolt-e új szak létesítése vagy beilleszthető más, létező szak keretei közé. A testület állásfoglalása erre vonatkozó utalást – a szak megnevezésének módosítását kivéve nem tartalmazott.

2001. szeptember 24.

Kaposvári Egyetem

Színész, főiskolai alapképzési szak

A Kaposvári Egyetem a 237/2000 számú levelében kezdeményezte a főiskolai szintű színész szak képesítési követelményeinek elfogadását és indításának engedélyezését.

A Magyar Akkreditációs Bizottság működéséről szóló 199/2000. (XI.29.) Korm. rendelet 20.§ (6) bekezdésében foglaltak alapján a főiskolai szintű színész szak képesítési követelményeinek kormányrendeletben történő megjelentetésére nem teszek előterjesztést a következő indokok alapján.

A színházművészeti terület képesítési előírásai nem indokolják a főiskolai szintű végzettséggel rendelkező színészek alkalmazását, ennek megfelelően a képzés elindítását sem. Megfelelő feltételek és előkészítés esetén az Egyetemnek lehetősége van az egyetemi szintű színész szak szakindítási jogosultsága megszerzésének kezdeményezésére.

Budapest, 2001. szeptember 28.

VÉLEMÉNYEZÉSEK

Egyetemi és főiskolai tanári kinevezések véleményezése

A 2000 szeptemberében életbelépett törvénymódosítás értelmében, a Magyar Akkreditációs Bizottság a Ftv 81.§ (2) j) pont alapján véleményt nyilvánít „*az egyetemi és főiskolai tanárok kinevezéséről...*”.

A véleményezési eljárást a MAB a törvénymódosítás megjelenésekor részletesen kidolgozta (lásd: Akkreditációs Értesítő 5/3, 57-70. oldal, 2000.). Ennek alapján került sor a pályázatok elbírálására. A pályázatokat két bíráló véleményezte, majd az Egyetemi és Főiskolai Tanári Pályázatokat Véleményező Bizottság előterjesztése alapján a Plénum titkos szavazással döntött.

	Támogatott	Nem támogatott	Visszavont	Megújított eljárás	Összesen
Egyetemi	89	49	2		140
Főiskolai	38	20	1	2	61

A 69 nem támogatott pályázat esetében az intézmények részéről felszólamlás miatt 27 pályázat újbóli tárgyalására került sor. Ezek közül két esetben a MAB felülvizsgálta korábbi döntését és a kinevezést támogatta, 5 esetben a miniszter a törvényben biztosított jogánál fogva tett előterjesztést a kinevezésre.

Az eljárás tapasztalatai alapján a Magyar Akkreditációs Bizottság átdolgozta kritérium rendszerét, mely egyidőben, az Akkreditációs Értesítő Különszámaként, a Szervezeti és Működési Szabályzat 9. sz. mellékleteként megjelent és egyidejűleg a MAB honlapján is megtalálható. Megjelenik továbbá a Magyar Közlönyben és az Oktatási Közlönyben is.

Doktori iskola előakkreditációja

Kód	Egyetem	Tudományág Kód	Az iskola vezetője	Határozat száma
D8	NYE	Közgazdaság	Gidai Erzsébet DSc	2001/6/

Támogatott képesítési követelmények

Kód-szám	Be-nyújtó	A kérelem címe	Tudományág	Határozat
k62	SZIE	Mezőgazdasági környezetvédelmi szakirányú továbbképzési szak	Környezet	2001/5/VIII/2.1
k83	DE	Környezettchnológiai és fejlesztési szakmérnök szakirányú továbbképzési szak ¹	Környezet	2001/5/VIII/2.2
k84	DE	Mezőgazdasági termékminősítő szakirányú továbbképzési szak	Kémia és élelmiszer	2001/5/VIII/2.3
k55	DE	Egészségügyi minőségbiztosítás és minőségfejlesztés szakirányú továbbképzési szak	Orvos	2 2001/5/VIII/2.13
k57	SZIE	Zöldség-hajtató szakirányú továbbképzési szak	Növényterm.	2001/5/VIII/2.15
k59	SZIE	Zöldség-gyümölcsstermesztő és feldolgozó szakirányú továbbképzési szak	Növényterm. és kertészet	2001/5/VIII/2.16
k60	SZIE	Talajtani szakirányú továbbképzési szak	Növényterm.	2001/5/VIII/2.17
k63	SZIE	Növénygenetika és növénynevelés szakirányú továbbképzési szak	Növényterm.	2001/5/VIII/2.19
k64	SZIE	Takarmányozási és takarmánygazdálkodási szakirányú továbbképzési szak	Állattenyésztési	2001/5/VIII/2.20

¹ Javasolt elnevezés: Környezettchnológiai szakmérnök

k66	SZIE	Vadgazdálkodási szakmérnök szakirányú továbbképzési szak	Erdészet és vadgazdálk.	2001/5/VIII/2.21
k67	SZIE	Szarvasmarhatenyésztési és tejgazdálkodási szakirányú továbbképzési szak	Állattenyésztési	2001/5/VIII/2.22
k72	DE	Tápanyaggazdálkodási szakirányú továbbképzési szak	Növényterm. és kertészet	2001/5/VIII/2.23
k73	DE	Vetőmag-gazdálkodási szakirányú továbbképzési szak	Növényterm. és kertészet	2001/5/VIII/2.24
k81	DE	Halászati szakirányú továbbképzési szak	Állattenyésztési	2001/5/VIII/2.25
k85	DE	Takarmánykeverék-gyártási szakmérnök szakirányú továbbképzési szak	Állattenyésztési	2001/5/VIII/2.28
k94	PTE	Geronto-pszichiátriai szakápoló szakirányú továbbképzési szak	Orvos	2001/5/VIII/2.29
sz737	KE	Színész főiskolai alapképzési szak ²	Színház-művészet	2001/5/VIII/2.31
k92	BMF	Távközléstechnika szakirányú továbbképzési szak	Villamosmérnök	2001/6/XI/2/1
k95	PTE	Német nyelvű szaktárgyi oktatás szakirányú továbbképzési szak	Nevelés és sport	2001/6/XI/2/14
k90	OM	A testkulturális felsőoktatás képesítési követelményei	Nevelés és sport	2001/6/XI/2/21
k101	BKÁE	Felszámoló és vagyonfelügyelő szakirányú továbbképzési szak	Gazdálkodás	2001/7/X/1/7
k106	RF	Bűnügyi vezető szakirányú továbbképzési szak	Állam- és jog	2001/7/X/1/8
k107	RF	Közbiztonsági vezető szakirányú továbbképzési szak	Állam- és jog	2001/7/X/1/8

Nem támogatott képesítési követelmények

Kód-szám	Be-nyújtó	A kérelem címe	Határozat
k88	DE	Vízkeszlet-gazdálkodó, vízminőség-védelmi szakirányú továbbképzési szak	2001/5/VIII/2.4
k56	SZIE	Kertészeti talajerő-gazdálkodási szakirányú továbbképzési szak	2001/5/VIII/2.14
k61	SZIE	Nemzetközi mezőgazdasági szakértő szakirányú továbbképzési szak	2001/5/VIII/2.18
k82	DE	Juh- és kecskeágazati szaktanácsadó	2001/5/VIII/2.26
k97	SZTE	Klinikai biokémikus szakirányú továbbképzési szak	2001/5/VIII/2.34
k69	SZIE	Agrár- és élelmiszermarketing szakirányú továbbképzési szak	2001/6/XI/2/8
k70	SZIE	Vállalatgazdaság szakirányú továbbképzési szak	2001/6/XI/2/9
k74	DE	Angol-magyar gazdasági szaknyelvi kommunikáció szakirányú továbbképzési szak	2001/6/XI/2/10
k75	DE	Német-magyar gazdasági szaknyelvi kommunikáció szakirányú továbbképzési szak	2001/6/XI/2/11
k76	DE	Orosz-magyar gazdasági szaknyelvi kommunikáció szakirányú továbbképzési szak	2001/6/XI/2/12
k77	DE	Francia-magyar gazdasági szaknyelvi kommunikáció szakirányú továbbképzési szak	2001/6/XI/2/13

² Az oktatási miniszter a képesítési követelményeket és a szak indítását *nem* engedélyezte Lásd: miniszteri levél a 75. oldalon

k65	SZIE	Vidékfejlesztési, kommunikációs és agrárújságírás szakirányú továbbképzési szak	2001/6/XI/2/20
k93	KE	Alsótagozatos környezeti nevelő szakirányú továbbképzési szak	2001/6/XI/2/22
k96	SZIE	Környezet és alkalmazott mezőgazdasági informatikus szakirányú továbbképzési szak	2001/6/XI/2/23
k98	VE	Környezetegészségtan szakirányú továbbképzési szak	2001/6/XI/2/24
k99	VE	Vízi környezettan szakirányú továbbképzési szak	2001/6/XI/2/25
k78	DE	Vállalkozásgazdaság szakirányú továbbképzési szak	2001/7/X/1/6

Támogatott szakindítási kérelmek

Kód	Benyújtó	A kérelem címe	Határozat
sz746	NYE	Környezettudomány egyetemi alapképzési szak	2001/5/VIII/2.6
sz755	EKF	Programozó matematikus főiskolai alapképzési szak	2001/5/VIII/2.8
sz757	PTE	Biológus laboratóriumi operátor	2001/5/VIII/2.10
sz737	KE	Színész főiskolai alapképzési szak	2001/5/VIII/2.32
sz752	VE	Műszaki informatika főiskolai alapképzési szak <i>kihelyezett tagozat: Nagykanizsa</i>	2001/6/XI/2/5
sz754	ME	Energetika egyetemi alapképzési szak	2001/6/XI/2/7
sz761	SE	Rekreáció főiskolai alapképzési szak	2001/6/XI/2/17
sz741	PTE	Egészségtan tanár főiskolai alapképzési szak	2001/6/XI/2/26
sz808	VE	Környezetmérnök főiskolai alapképzési szak	2001/7/X/1/19
sz812	SZTE/ BME	Műszaki informatika egyetemi alapképzési szak	2001/7/X/1/4
sz823	SZIE	Környezetmérnök főiskolai alapképzési szak	2001/7/X/1/5
sz784	DFGF	Idegenforgalmi és szálloda főiskolai alapképzési szak	2001/7/X/1/17
sz788	ME	Igazságügyi ügyintéző főiskolai alapképzési szak	2001/7/X/1/20

Nem támogatott szaklétesítési/szakindítás kérelmek

Kód	Benyújtó	A kérelem címe	Határozat
sz724	SZIE	Környezetmérnök főiskolai alapképzési szak	2001/5/VIII/2.5
sz747	BDF	Térségfejlesztő főiskolai alapképzési szak	2001/5/VIII/2.7
sz756	EKF	Vegyész-fizikus laboratóriumi operátor főiskolai alapképzési szak	2001/5/VIII/2.9
sz758	BKÁE	Környezetgazda egyetemi alapképzési szak	2001/5/VIII/2.11
sz762	NYF	Környezet- és természetvédelmi menedzser szakirányú továbbképzési szak	2001/5/VIII/2.12
sz735	SZIE/KF	Ökológiai gazdálkodó mérnök főiskolai alapképzési szak	2001/5/VIII/2.29
sz736	DE	Hangszerművész tanár (gitár) egyetemi alapképzési szak	2001/5/VIII/2.30
sz760	SZTE	Irodalomtörténet és interpretáció egyetemi alapképzési szak	2001/5/VIII/2.33
sz751	VE	Műszaki informatika főiskolai alapképzési szak <i>kihelyezett tagozat: Székesfehérvár</i>	2001/6/XI/2/4
sz753	VE	Műszaki informatika főiskolai alapképzési szak	2001/6/XI/2/6
sz744	NYME	Kommunikáció főiskolai alapképzési szak	2001/6/XI/2/15
sz749	SZIF	Egyházzene-tanár főiskolai alapképzési szak	2001/6/XI/2/16
sz763	SZHF	Etika tanár egyetemi alapképzési szak	2001/6/XI/2/18
sz764	SZHF	Etika tanár főiskolai alapképzési szak	2001/6/XI/2/19

sz745	KJF	Számítástechnikatanár főiskolai alapképzési szak	2001/6/XI/2/27
sz750	NYF	Műszaki informatika főiskolai alapképzési szak	2001/7/X/1/1
szk809	VE	Környeztmérnök főiskolai alapképzési szak székhelyen kívüli képzés (Zalaegerszeg)	2001/7/X/1/3
szk740	ME	Gazdálkodás főiskolai alapképzési szak székhelyen kívüli képzés (Kecskemét)	2001/7/X/1/10
sz759	DFGF	Pénzügyi főiskolai alapképzési szak	2001/7/X/1/11
szk768	VE	Idegenforgalmi és szálloda szak főiskolai alapképzési szak székhelyen kívüli képzés (Nagykanizsa)	2001/7/X/1/12
sz770	KE	Idegenforgalmi és szálloda szak főiskolai alapképzési szak	2001/7/X/1/13
sz771	KE	Vendéglátó-szálloda főiskolai alapképzési szak	2001/7/X/1/14
sz772	BKF	Igazságügyi ügyintéző főiskolai alapképzési szak	2001/7/X/1/15
sz773	BKF	Újságírás főiskolai alapképzési szak	2001/7/X/1/16
sz786	SZTE	Európa művelődése egyetemi alapképzési szak	2001/7/X/1/18
sz789	SZTE	Európa művelődése főiskolai alapképzési szak	2001/7/X/1/19

Támogatott akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzési program

Sz.	Benyújtó	Kérelem címe	Tudományág	Határozat száma
a140	NYF	Hivatásos repülőgépvezető	Gépészet	2001/6/IX/2/2
a145	SZIE/ SZTE	Kis- és közép vállalkozási menedzser	Gazdálkodás és szervezés	2001/7/X/1/21

Nem támogatott akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzési program

Sz.	Benyújtó	Kérelem címe	Határozat száma
a144	GDF	Informatikai rendszer menedzser-mérnökasszisztens	2001/6/IX/2/3

Támogatott szaklétesítési/szakalapítási kérelmek minisztériumi jóváhagyása

Szám	Be-nyújtó	Cím	Az elfogadás időpontja	Megjelenés a Közlönyben
sz649	NUF	Európai közszolgálati és üzleti szervező főiskolai alapképzési szak	2000. 05. 26.	2001. 06. 14.
sz687	BKF	Üzleti kommunikáció főiskolai alapképzési szak	2000. 06. 30.	2001. 06. 14.
sz634	BKÁE	Gazdasági informatika egyetemi alapképzési szak	2000. 05. 26.	2001. 06. 21.
sz665	SZTE	Alkalmazott növénybiológus egyetemi alapképzési szak	2000. 03. 31	2001. 06. 24.
sz640	EKF	Biológus laboratóriumi operátor főiskolai alapképzési szak ³	2000. 03. 31	2001. 08. 02.
sz696	SE	Egészségügyi informatikus egyetemi alapképzési szak	2000. 11. 24.	2001. 09. 28.
sz663	LFZE	Gitártanár egyetemi alapképzési szak	2000. 06. 30.	2001. 09. 28.

³ A szakindítási kérelmet a MAB nem támogatta. Lásd: miniszteri levél a 74. oldalon

!!! Megújult a Magyar Akkreditációs Bizottság honlapja !!!

www.mab.hu

Rovatok	
FAQ	Cél, küldetés, feladatok, elvek és értékek, tagok, tevékenység, működés, fogalmak. Akkreditált intézmények, szakok és doktori iskolák. Kérelmek összeállítása
Szervezet	Testület, plénum, bizottságok, titkárság, nemzetközi tanácsadó testület
Szabályok	Felsőoktatási törvény, kormányrendeletek, etikai kódex, működési szabályok, SZMSZ
Listák	Alapképzési szakok, doktori iskolák, AIFSZ, tudományági besorolás országos doktori- és habilitációs nyilvántartás
Tájékoztatók	Letölthető űrlapok, adatlapok
Publikációk	Kiadványok bemutatása
Könyvtár	A MAB archívuma. Hazai és külföldi, a felsőoktatás minőségbiztosításával foglalkozó kiadványok jegyzéke
Mutató, keresés	
Kérdés, vélemény	Írjon rólunk és nekünk!
Linkek	OM, Professzorok Háza, Felsőoktatási Konferenciák Szövetsége, ODHT, Magyar Felsőoktatás; European Foundation of Quality Management, továbbá számos európai felsőoktatással foglalkozó intézmény

---

AKKREDITÁCIÓS ÉRTESTŐ

a MAGYAR AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG hivatalos lapja

© Magyar Akkreditációs Bizottság

Szerkeszti: a MAB titkársága

1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 19-21.

Telefon: 344-0314

Fax: 344-0313, 348-8157

E-mail: Kiss@mab.hu

INTERNET: <http://www.mab.hu>

Szerkesztő: dr. Kiss Péter

Felelős kiadó: Homonnay Györgyné dr.

HU-ISSN 1416- 5899

A nyomdai munkálatokat az Alfaprint Nyomdaipari Kft végezte

Felelős vezető: Barabás Gábor

Megjelent: 2001. november hónapban

Terjeszti a MAB Titkársága
